

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 2. majnika 1928.

Št. 18.

V znamenju napredovanja.

Z uspehom pri zadnjih občinskih volitvah smo Slovenci prav zadovoljni. Seve še ne družimo v svojih vrstah vseh koroških Slovencev, a prebito je mnenje, da se po plebiscitu ne bomo več višje povzpeli. S tem lepim napredkom so dobili zopet vsi oni popolno zadoščenje, ki so odločno odklanjali vse kompromise z eno ali drugo stranjo in zahtevali samostojen nastop Koroške slovenske stranke. Naš tokratni uspeh potrjuje, da tudi oni Slovenci za slovensko celoto niso izgubljeni, ki so se pod različnimi pritiski priključili nemškim strankam.

Za leto dni smo napredovali v občinah, kjer smo samostojno nastopali, za 634 glasov. Občinske volitve 1924 so nam prinesle pri samostojnem nastopu 8709 glasov in 231 odbornikov, katerih število se je še s kompromisnimi listami dvignilo na 258. V primeri s temi številkami in pod istimi pogoji smo napredovali za 88 glasov in 25 odbornikov. Pri lanskih deželnozborskih volitvah smo dobili 9578 glasov in če prištejemo letošnji napredek 634 glasov, smo Slovenci prekoračili prvi desettisoč z 10.212 glasovi. V posameznih občinah se jasno zrcali podrobno delo naših pristašev.

Tudi malenkostno nazadovanje v pliberškem okraju nas ne sme prestrašiti, to naj bo opomin, da je v prihodnje treba še boljših volilnih priprav in še več podrobnega dela. Naše slabosti se morajo odpraviti in popraviti, kar pa se je tokrat izkazalo za dobro, se mora izboljšati.

Nekolik napredek socialstov po naših občinah nas kliče k enotni slovenski fronti, ker je njihov prirastek v mnogih slučajih samo plod nesoglasia v slovenskem taboru.

Nas prirastek dobiva še posebno važnost v

očigled razprav o kulturni avtonomiji. Tu nam bo dana možnost, objeti vso slovensko celoto; prvi začetek pa smo storili z napredkom 22. aprila 1928 in pokazali odločno zahtevo po pravični rešitvi koroškega vprašanja in s tem vnovič s svojim zaupanjem podprli naša poslanka pri teh velevažnih razpravah.

Pravice našega jezika v cerkvi.

„Ne bodite hlapci človekovi!“
(Sv. Pavel Korinčanom.)

V 7. številki škofijskega odredbenika (Kirchl. Verordnungsblatt für die Diözese Gurk) l. 1917 stoji zapisano:

„Kraft des Naturgesetzes und Kraft des Art. 19. des österr. St.-G.-G. steht auch dem slowenischen Volksstamm das unverletzliche Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache zu. Also dort, wo der Volksstamm nahezu geschlossen wohnt und die slowenische Sprache die Verkehrssprache bildet. Daher hat der Klerus die Pflicht in slowenischen Kirchspielen slowenisch zu predigen und zu pastorieren.“ — Po naravni postavi in po 19. členu avstr. drž. temeljne postave ima tudi slovensko ljudstvo neodjemljivo pravico, da se ohrani in goji njegova narodnost in jezik. Zato ima duhovščina dolžnost, da v slovenskih župnijah (Kirchspiel — Kirchspengel, cerkveno okrožje, župnija) pridiguje in pastorira slovensko.

Če danes ni več v veljavi paragraf 19., naravna postava je še vedno v veljavi in je podlaga vsem drugim postavam. In po tej postavi ima naše slovensko ljudstvo **pravico**, da

se mu v slovenskih krajih oznanjuje, in sicer redno oznanjuje beseda božja v slovenskem jeziku, da se slovenski otroci učijo veronauka v materinščini, da se v cerkvi moli in poje slovensko. In duhovščini ni na prosto voljo dano, ali hoče to pravico slovenskega ljudstva spoštovati ali ne, marveč duhovščina ima **dolžnost** v slovenskih krajih pridigovati, otroke poučevati in pastirovati slovensko. Če bi duhovščina tega ne storila, bi prikrajševala pravice slovenskega ljudstva, bi grešila zoper lastninske pravice našega ljudstva, ali kar je isto: zoper 7. božjo zapoved.

In ker velja naravna postava za vse čase in razmere, velja v novi Avstriji ravnotako, kakor je veljala v stari Avstriji. Zato ima naše ljudstvo tudi v novi Avstriji pravico, da se mu pridiguje slovensko, in duhovščina ima tudi v novi Avstriji dolžnost, da v slovenskih krajih pridiguje in pastiruje slovensko.

Zato je v nasprotju z naravno postavom, ki izvira od Boga samega, če se danes pridiguje, pastiruje in moli samo nemško v Vetrinju, v Timenici, v Št. Lipšu, v Grabštanju, v nasprotju z naravno postavom je, če se je upeljal nemški veronauk v Šmarjeti, na Želinjah, v Grebinju...

Mi terjamo pravico! „Ni je oblasti, razen od Boga,“ in postavne oblasti imajo samo toliko oblasti, kolikor je imajo od Boga. Ker pa je v nasprotju z naravno postavom, ni od Boga, ni nobena oblast, marveč je nasilje in krivica.

Človeška avtoriteta (oblast) se ne more naslanjati na Boga, če dela krivico. Kristjan pa se pokorava oblasti samo, ker in v kolikor je ista od Boga. Kajti sv. Pavel pravi: Za drugo ceno ste odkupljeni, ne bodite hlapci človekovi.

PODLISTEK

Reberški Ožbej:

Kapelški punt.

(Nadaljevanje.)

„Mi nismo puntarji, vi nas hujskate in nam jemljete naše pravice; brezverci ste!“ zakriči Mojca ter vihti roke proti oficirju.

„To mi je preveč!“ vikne Hauslaib ves jezen in potegne sabljo.

„Kaj, z mečem nas hoče napasti kot Turrek, to pa že ne!“ zakričijo nekateri moški.

„Proč s sabljo!“ zavpije Rapoldov France iz Bele, fant orjaške postave, „molči, gosposki škric!“

Jeza zagrabi oficirja nad temi žaljivimi besedami, urno zavijti sabljo, da bi udaril Franceta po glavi, a ta skoči hitro kakor veverica proti poveljniku, ga zagrabi za roko, v kateri je držal sabljo, z drugo roko pa za grlo.

„Dobro, France, le zadavi ga!“ kričijo moški in ženske; Hauslaibu pade sablja iz rok, ki jo hitro pobere Vegl in jo shrani. Hauslaib se brani z obema rokama. Toda še vedno ga drži France za grlo. Pristopili so še drugi in vrgli oficirja na tla ter ga bili z rokami. Zastonj je miril Vegl razburjeno množico, vse je bilo zamanj. Slišati je moral celo besede, da še njega napadejo, ker je očitvidno na strani Hauslaiba.

Ta pa je ležal na tleh, ljudje so ga zasmehovali in brcali; ko je hotel vstati, ga zopet

vržejo na tla in bijejo z rokami. Razburjenost ljudstva je priklopela do vrhunca, že so odvzeli oficirju cerkvene ključke, a niso se še zadovoljili. Polastila se je množice nepopisna besnost, vsa pritajena jeza je izbruhnila sedaj na dan, katero so hoteli ohladiti nad poveljnikom, ki jim je drugače hotel le dobro.

„Stojte, mirujte!“ zgrmi naenkrat zadaj za množico močan glas, „ali ste še kristjani, ali ste pogani; sramujte se!“

Ljudje se obrnejo, mahoma so izpustili poveljnika Hauslaiba.

Sedaj so videli, da je stal pred njimi puščavnik Dobnikar. Veličasten je bil v svoji jezi, visoko se je dvigala njegova častitljiva postava pred njimi iz tal. Dolga siva brada je padala daleč na prsi in dajala celi postavi spoštliv izraz. V desni roki je držal razpelo in iz temnih oči so švigali jezni pogledi po celi množici.

„Ali hočete postati morilci, zaslepljeni, dobrega poveljnika trpinčite, ki vam le najboljše hoče, takih divjakov Marija pač ne mara. Odnehajte in idite domu in delajte pokoro za vaše hudobije!“

Puščavnik stopi k poveljniku in ga iskreno prosi za odpuščanje, saj ljudje so preveč razburjeni. V tem so prihiteli tudi vojaki, ki so razgnali množico.

Vegl je hitel s ključarjem in nekaterimi možmi v cerkev. Tu k sreči ni bilo nič hudega. Vsled mežnarjeve nepazljivosti je prigorela sveča do oltarjevega pregrinjala, ki je deloma zgorelo; ožgani so bili tudi najbližji lestenci; Marijina podoba pa je ostala še cela, ker tako

daleč ogenj ni segal. Hitro so pogasili ogenj, zaklenili cerkev ter šli k župniku, ki se je medtem že vrnil, da mu vse to sporočijo. Hauslaibu je prišel tudi Skopnik na pomoč, ki je spremljal do skrajnosti razburjenega častnika do Bošteja.

Hauslaib je pisal pismo v Celovec, razložil cel položaj in prosil za nujno pomoč. Vojak je moral jezdit v glavno mesto h komisarju Pauerju, ki je bil ves besen od jeze. Toda ravno je prišlo povelje z Dunaja, da naj se odpošlje kolikor mogoče vojakov proti Turkom. In tako komisar Pauer ni mogel, četudi bi zelo rad, ugoditi prošnji Hauslaibovi, temveč mu je moral odvzeti še nekaj vojakov, ki jih je imel s seboj.

Takoj drugo jutro po sprejemu tega poročila je odrinil Hauslaib s svojimi vojaki.

Poslovil se ni nikjer, le župniku in Veglu je naročil, da naj gledata na to, da se ljudstvo pomiri. Hitro se je raznesla novica, da odide Hauslaib z vojaki. Veliko veselje je zavladalo pri vseh tržanih, češ, nič niso mogli opraviti proti njim, ostane vse tako, kakor je bilo prej.

„Paziti moramo,“ so rekli tržani in župljani iz okolice, „mogoče je to le na videz. Zato se zberimo zgodaj zjutraj ter jih spremljajmo, da ne krenejo v cerkev ter nam odvzamejo Marijin kip, ki smo ga do sedaj tako hlabro branili in ga tudi ohranili.“

Drugi dan so že na vse zgodaj vreli ljudje iz trga in okolice pred Boštejevo gostilno, kjer so se zbirali vojaki.

(Dalje sledi.)

skega učnega jezika v višjih razredih vseh kočevskih šol brez izjeme. (Mi pa nimamo nobene slovenske šole ali vsaj oddelka, na katereh bi se v nižjih razredih poučevalo izključno slovensko, v višjih razredih pa nemško s slovenščino kot predmetom.)

Nemško manjšinsko šolstvo v mariborski oblasti. „Slovenec“ navaja v odgovor „Germaniji“ statistiko nemških šol za mariborsko oblast. V mariborski oblasti je 1073 nemških otrok. Na meščanskih šolah mariborske oblasti je 172 nemških otrok (plus 5 v Čakovcu). Na učiteljskih mariborske oblasti je 7 nemških šolskih obiskovalcev. Na gimnaziji v Mariboru je 21 nemških šolskih obiskovalcev. Na realnih gimnazijah mariborske oblasti je 43 nemških šolskih obiskovalcev. Na realki v Mariboru je 46 nemških šolskih obiskovalcev.

V zavodu šolskih sester v Št. Rupertu pri Velikovcu se z majem sprejmejo dekleta, ki se morejo izučiti v kuhanju, šivanju, in v ročnem delu. Sprejmejo se tudi dekleta na hrano, ki želijo obiskovati meščansko ali ljudsko šolo v Velikovcu. Plača pa dogovoru.

Puschl obsojen. Dne 17. aprila je stal bivši deželni poslanec Landbunda pred sodiščem. Do aretacije je bil vodja mladinske organizacije Landbunda. Zagovarjati se je moral radi tatvine in nečistosti. Kradel je že dve leti vse mogoče stvari; največ denarja na pošti v Gornjih Trušnjah, potem tamošnjemu poštarju denar in vse mogoče malenkostne predmete, kakor žepne ure, verižice, kavine žlice, kolarje, žepne nože, vino, žepno svetilko, trakove za čevlje, sladkor, denarnico itd. Puschl priznava tatvine. Izvršil jih je deloma z vlomom, deloma z vtihotapljenjem v hiše. Kradel je z izredno drznostjo. Izmaknil je n. pr. ponoči poštarju, ko je spal, iz hlačnega žepa ključ k blagajni, jo odprl, izropal in zanesel ključ nazaj v spalnico na hlače. Puschl je zanimal tatvino 3. decembra 1925, ko je bilo ukradeno pošti 490,88 in poštarju 466 S. Sodišče mu ni verjelo. Obtožba proti Puschlu se glasi tudi na nedovoljeno, nenaravno, nečisto razmerje z nekim kmečkim sinom iz tinjske okolice. Obsodba se glasi na eno leto strogega in poostrelega zapora. Kmečki fant je bil oproščen.

Kazaze. Na cvetno nedeljo so tudi „rdeči“ imeli svoj shod tu po sv. maši. Vodil jih je znani sinški Kurnik, ki ne more skrivati svojega zaničevanja duhovnikov in vere. Da je naših ljudi bilo malo na tem shodu, se razume. Na belo nedeljo je bil shod Landbunda, na katerega so se iz Dobrle vasi pripeljali Taurer, župan s pisarjem in Leitgeb. Kakor lani, je govoril tudi takrat učitelj Messner, pa tako, da so se sramovali in jezili njegovi pristaši, pa smejali našinci. Kvasil je o Marijini družbi, ljudeh, ki v cerkev hodijo in molijo, se jezil čez duhovnike, Slovence in Srbe, ničesar pa ni povedal gospodarskega ali političnega. Taki govorniki pa res odpirajo oči omahljivcem. Taurer je razkladal, da kmetje ne morejo imeti lova sami, kar pa tem ne gre v glavo. Leitgeb in Taurer sta vsaj dala za pijačo, za kar so se fanti skazali hvaležne s heimattreu petjem. Obisk našega shoda je bil veliko boljši. Čas volitve potekel je popolnoma mirno. Izid je bil v tem okolišču za slovensko stranko malo vesel, tak-le: 100 glasov naših (lani 102), rdečih 60 (lani 77), za gospodarsko (nemško) stranko 134 (lani 110). Od 353 vpisanih je jih volilo 297.

Borovlje. (Po volitvah.) Za občinske volitve je vložilo pri nas pet strank kandidatne liste, in sicer: socijaldemokratje, Wirtschaftspartei, Slovenci, narodni socijalisti in komunisti. Vsenemci, Gewerbebund in Landbund so se združili v Wirtschaftspartei. Vsenemci se sploh nikjer niso upali samostojno nastopiti, ker bi se pokazalo, da jih nič več ni. Volilni boj je bil precej živahen, posebno so se postavljali narodni socijalisti, ki so zborovali tudi v kinematografu, katerega so se udeležili tudi hakenkreuzlerji iz Celovca, menda za stražo. Vsenemci so zopet agitirali na drug način. Svarili so Slovence, naj ne volijo Koroške Slovenske stranke, ker ima na listi svobodomiselca. A vse skupaj nič ni pomagalo. Naši ljudje so se neustrašeno držali. Vsa čast jim! Ker smo imeli pri nas tudi že lani občinske volitve, se letos ni veliko izpremenilo ter je ostalo tudi razmerje mandatov staro. Komunisti so dobili 67 glasov in ostali brez mandata.

Dosedanji župan Weghofer ni več kandidiral. Slovenci so napredovali za 21 glasov, vse druge stranke so nazadovale na glasovih. To je značilno, ker so vse druge stranke prirejale shode tudi po vaseh, dočim ga Slovenci sploh niso imeli, pa so kljub temu napredovali.

Bajtiše pri Borovljah. (Volitve.) Skrit je naš kraj. Radi tega je le redko kdaj slišati od nas. Toda dne 22. aprila je bilo tudi tukaj prav živahno. Prvič so imele Bajtiše svoj volilni okoliš občine Borovlje, zato bo morda marsikdo radoveden, kako stojimo, ker je naš kraj takorekoč trdo slovenski, vsaj po narodnosti bi imelo biti tako. V tem okolišču so dobili soc. dem. 91, Slovenci 40, gospodarska stranka 6 in komunisti 10 glasov. Nadalje je bilo oddanih 10 glasov posestniku Barantavcu na Bajtišah, ki pa so bili neveljavni. Pravijo, da je to Ude-Partei. Mi pa mislimo, da je to najbrž delo našega komunista „Pavlija“.

Dobrla vas. (Volitve.) Občinske volitve so končane, duhovi so se pomirili in tako lahko bolj mirno razsodimo volilni izid. Koroška slovenska stranka je napredovala za 6 glasov, obdržala 6 mandatov, socijalisti so nazadovali za 99 glasov in izgubili 2 odbornika. 747 glasov je dobila nemškutarska gospodarska stranka in razpolaga z absolutno večino; ima 13 odbornikov in postavi župana. Socijalisti so nazadovali baje vsled tega, ker sta voditelja Kurnik in Černi pri njih nepriljubljena. Propadli pa so posebno radi strašnega terorja, ki so ga tokrat spet porabljali naši vsenemci in landbundovci. Najhujše je pritisnil seveda g. Leitgeb, „podjanski Mussolini“, ki je dal nabiti na desko, da s 1. majnikom odpušča več delavcev radi pomanjkanja dela. Seveda bi prišli predvsem tisti na vrsto, ki bi se predrznili drugače glasovati, kot želijo g. Leitgeb. To je pomagalo in zraven je bil še cel štab z avtomobili in vozovi na delu. Celo v Žitaro vas in Škocijan sega vpliv Leitgebov in grožnja radi vožnje. Naša stranka je vršila mirno svojo agitacijo. Morda premirno. Mi se vse preveč zanašamo na poštenost volilcev. Kdor je pa v politikih pošten in pri volitvah na nasilen, ta nima uspeha.

Žvabek. (Volitve.) Srečno in z dobrim vspehom so minule občinske volitve. Naša stranka pošlje v občinski odbor 7 odbornikov, prej 6. Združene nasprotne stranke 3, prej 4. Mirno je bilo na dan volitev, bolj živo pred volitvami. Nekateri so se vrgli v volilni boj, kakor še nikdar popred. Nekateri najpoštenje hiše so skušali dobiti na svojo stran. Ni se jim posrečilo. Čast zavednim! Ogledali bi si te agitatorje, ki so kar javno agitirali, malo natančneje, pa drugokrat — danes jim prizanesemo, ker je njih blamaža že itak dosti velika! Zaupanje ljudstva se ne pridobi en dan, še manj z neresničnimi trditvami! — Sledeče pa za kratek čas: Včasih so lovili volilce z golažem, sedaj pa s pečenkami. Staremu možu iz hribov je nekdo obljubil mastno pečenko, dobil jo je menda, pa rekel, da je bila precej suha in bi ne bila vžitna, ako bi ne bilo precej jezika zraven. — Neki ženkici je den obljubil 4, drugi pa 5 pakelnov tobaka. No, dobila ga ni, če bo hotela kaditi, ga bo morala pač sprostiti ali sama kupiti! Nekdo je bil pa bolj uljuden a nepreviden, in je nekje vprašal ali ženske nič ne potrebujejo denarja. Naj ga le prinese, ga že vzamejo. Omenimo še, da znašajo pri nas občinske doklade 20%. Pač malo je občin na Koroškem, ki bi imele tako nizko občinsko novico.

Sele. Volitve so pokazale, da so Sele še vedno trdno v taboru slovenske stranke. Mi smo ohranili svojih dosedanjih 12 odbornikov in do 13. nam je manjkala samo malenkost. Naši najbesnejši nasprotniki landbündlarji, ki so si nadedli vabljivo ime „Kmetiska in delavska volilna zveza“, pa bi se morali po resnici imenovati vsaj „Kmetiska-forštnarsko-učiteljska zveza“, so se hudo postavljali in že nekaj sanjali o šestih ali menda celo osmih mestih v odboru. Napeli so res vse sile. Njihovi agitatorji so bili res mojstri — v laganju, obrekovanju in zavijanju resnice. Pa kaj so dosegli? Njihova stranka je izgubila eno mesto v odboru, da jih ima sedaj samo 3. Naj se nasprotniki tudi ne vesele svojih 96 glasov. Če so nam zaenkrat premočili nekaj volilcev, jih drugokrat ne bodo več. Laž ima kratke noge, pravi pregovor. Tudi ti zapeljani bodo spregledali svojo zmoto in se vrnili nazaj. Precej naših zvestih volilcev po-

sebno na Kotu zaradi bolezni ni moglo priti k volitvi, drugi pa so prišli kjub slabemu vremenu in dolgemu potu. Vsa čast jim!

Šmarjeta v Rožu. (Volitve.) Pri volitvah v nedeljo, dne 22. aprila je naša stranka obdržala prejšnje število mandatov. To pot je Landbund, ker ni mogel več dobiti na limance socijalne demokrate, nastopil z drugim sredstvom. Porabivši svojo gospodarsko premoč je Slovence in delavce na nečuden način teroriziral in tako preprečil slov. večino. Vsled pritiska nasprotnikov, katerim nobeno sredstvo ni bilo preslabo, je vstalo doma najmanj 50 slovenskih volilcev; ker se je ljudem kratkomalo prepovedalo se prikazati na volišču. Žalostno pa je, da so se udingali nasprotnikom tudi posamezni našinci, ki so odkrito delali z našimi nasprotniki ali pa ostali doma, čeprav bi jim, ker so neodvisni, ne bilo tega treba. So mar ti ljudje že pozabili, kako so jih leta 1919. gonili volkverovci po celovških ječah, jih pretepali in preganjali. Sedaj vse z napetostjo pričakuje volitev župana, kjer bodo odločevali socijaldemokrati.

Št. Jakob v Rožu. Da so pri nas volitve dobro izpadle, je itak že znano. Ravno za nas dober izid volitev je dal povod našim nasprotnikom, da nas imenujejo, kar smo že sicer vajeni „serbische Heimattreue“. Naj bi se spravili čez Karavanke, ko imajo Srbe tako radi. So se že začeli šopiriti. Take reči se slišijo od naših landbundovcev. Lakaj nas ne gonite čez mejo, ko je treba plačati zvezne davke in občinske doklade? Nasprotnike boli, ker živo delujemo. Boli jih če pogledajo tja, kjer bi imela biti glavna šola, kjer močno delujejo pridne roke č. šolskih sester v gospodinjstvem tečaju, v sirotišnici in šivalna šola pod vodstvom spretnih gđ. J. Pečnikova. Tam je sedež Mar. družbe, tam se oživlja tudi Marijin vrtec za vse deklice v fari. Boli jih tudi, če pogledajo na živo vzbujeno Izobraževalno društvo, ki napreduje v svojem delu pri sestankih in igrah. Toda bolelo vas ne bo več, ko boste spoznali, da so gospodinjski tečaj, šivalna šola, sirotišnica in vse organizacije v prid in veliko korist vsemu ljudstvu brez razlike, ne glede na stranko ali narodnost.

Ruda. (Volitve.) V občini Ruda smo dobili Slovenci 135 glasov, socijalisti 168 in gospodarska stranka 281. Od Slovencev so izvoljeni: Štefan Prunč, kmet v Dolnji vasi, Štefan Marktl, kmet v Šmiklavžu, Miha Melišnik, kmet pod Lisno goro in Ivan Škorjanc, kmet v Srednji vasi. Razmerje odbornikov je ostalo staro. Prej smo nameravali skupno listo vseh strank, da bi volitve odpadle, a Landbund je mislil, da bo pograbil bogve koliko glasov, pa jih je dobil 5 manj od lani. Veliko ljudi kljub temu ni šlo na volitev, četudi so jih landbundovci strašili s tem, da ljudje naših glasov ne smejo sprejemati in da od veleposestnikov ničesar ne bodo dobili, če bodo volili Koroško slovensko stranko. Landbundovski govornik iz Vovber je na shodu v Gorenčah pri Favu med drugimi rekel, da je naša stranka peto kolo na vozu (zakaj pa avtomobili vedno vozijo peto kolo s seboj?) in bi se morali Slovenci, ker so vendar povečini kmetje, pridružiti močni kmečki zvezi in ne uganjati narodne politike sedaj, ko je dosti drugih skrbi, kar naj naredijo tudi Nemci v Jugoslaviji, ki se naj prilagodijo tankajšnjim razmeram in naj ne delajo narodne politike, ker se itak ne da nič več narediti.

Št. Jakob v Rožu. (To in ono.) Na belo nedeljo so se poslovili od nas in odšli za kruhom v Kanado: Novinjakov Tončej in Ferjančeva Cilka iz Podgrada ter Šanhlebov Francej iz Bistrice. Do solz je ganilo vse, ko so jim pevci pri odhodu zapeli več domačih pesmi. — Občinske volitve so za nas prav dobro izpadle. V vseh štirih volilnih okrajih smo napredovali. V celem je dobila pri teh volitvah naša stranka 104 glasov več kakor leta 1924. V občinski odbor pride zato devet naših odbornikov. — Smrt je zopet kosila med nami. V enem tednu nam je vzela Žofranovega Albina v Št. Petru, starega 21 let, Marijo Štartinjak, Romavhinjo v Št. Janžu, staro 60 let, 12 letno šolarko Režejevo Ančko iz Gorinč in Bidovčinjo iz Kota staro 51. let. — V nedeljo 13. majnika bome slovesno obhajali materni dan. Cerkevna slovesnost bo zjutraj ob 7., izvencerkvena popoldne ob 3. v društveni dvorani.

Celovec. (Razno.) Italijani v Celovcu so imeli 21. aprila zahvalno mašo, ker se je ponesrečil atentat na italijanskega kralja. Med mašo se je zbrala pred cerkvijo gruča kričočev in srednješolcev, ki je vzklikala južni Tirolski. Policija je 4 osebe aretirala. Pričakovati je, da bodo kričači in razgrajči kaznovani. Če delajo Nemci napram Italijanom take budalosti, se ni čuditi, da Italijani ne prijemajo Nemcev z ro-kavicami. — Iz Celovca se vrši osebni zračni promet v pondeljkih, sredah in petkih na Dunaj, Budimpešto in Solnograd, odhod ob 3. popoldne, v Benetke vsak torek, četrtek in soboto ob 12. Zrakoplov prihaja v Celovec vsak torek, četrtek in soboto ob pol 12. z Dunaja in Budimpešte, četrte ure prej iz Solnograda, vsak pondeljek, sredo in petek ob pol 3. iz Benetk. Vožnja: Celovec—Gradec 35 S, Celovec—Solnograd 50 S, Celovec—Dunaj 75 S, Celovec—Budimpešta 110 S, Celovec Benetke 125 S na eno stran in poleg tega je pristojbina za prtljago nad 15 kg. — Podpiranih brezposelnih je bilo 21. aprila na Koroškem 5341. Število je padlo za 855 oseb. — Po poročilih „Arbeiter-wille“ je bilo zaplenjenih 21. aprila v Eitwegu 50 pušk, 1 strojnica in 4 zaboji municije. — V Celovcu je umrl zobni tehnik Viljem Leyrouz. K njemu so posebno radi zahajali ljudje z dežele, da jim popravi pokvarjene zobe. — Telefonsko zvezo imajo podnevi in ponoči z uradi v Celovcu in Beljaku, ki uradujejo tudi ponoči in ob nedeljah ali imajo službo (policija, pažarna bramba itd.) sledeče telefonske postaje: Ribnica (dr. Bercht), Borovlje (orožniška postaja), Svetna vas (požarna bramba), Sinča vas (Leitgeb), Velikovec (Jos. Riepl), Grebinj (Tomaž Schwarz), Pliberk (kavarna Weiss). To si je treba zapomniti za slučaj nezgode. — V Celovcu, Feldkirchnerstrasse 7, je bila ustanovljena pred par meseci velika valilnica. Od jajc se izvali 80, 90 in celo 100 odstotkov. Za vsako jajce, ki se da valiti, je treba plačati nizko vsoto. Naročila prihajajo tudi že iz Amerike. — V Dobri vasi je umrl upokojeni višji deželni sodni svetnik Karl Hiegersperger. — Sprejemni izpiti na celovškem učiteljski se vršijo 18. in 19. junija. Pogoji: državljanstvo, 14 letna starost, telesna krepost, нравna neoporečnost, potrebna predizobrazba. Prošnje je vložiti do 25. majnika ravnateljstvu. Kolekovane morajo biti z 1 S in priložena domovnica in rojstni list. — Socijaldemokrati so v primeri z občinskimi volitvami l. 1924. pri letošnjih napredovali na celem Koroškem za 5572 glasov in 95 mandatov.

Šmarjeta v Rožu. (Smrt.) Dne 23. t. m. smo obštevili udeležbi ljudstva pokopali Rafaela Werniga, p. d. Jerga na Kočuhi. Po dolgi težki bolezni ga je Bog poklical v boljšo večnost. Rajni Jerg je kot vrl zaveden narodnjak vžival vsesplošno priljubljenost in zaupanje. Naj v miru počiva, bodi mu slovenska zemlja lahka. Jergovi rodbini izrekamo naše iskreno sožalje!

Št. Janž-Rute. (Smrt.) Niso pretekla še tri leta, ko je prestopila Gasparjeva Julka iz Podsinje vasi kot nadepolna nevesta prag Lapševe hiše in danes je imenujemo rajno mlado Lapšinjko. Le prerresnične so besede, ki so jih spregovorili preč. g. dekan ob gomili: „Moja pota niso vaša pota in moje misli niso vaše misli!“ Takole proti jeseni proteklega leta se je začel pojavljati kašelj in zdravniki so ugotovili jetiko, ki je obsodila našo blago rajno v njeni najlepši življenski dobi na smrt. Okoli svečnice je legla v posteljo, iz katere ni več vstala. Težak je bil jarem, ki ga je Bog naložil njej, ki je trpela, mnogo več trpela vsled pričakovanja bližajočega se poroda. Na belo nedeljo je dala življenje deklici in žrtvovala pri tem svoje, dobro pripravljena in oskrbljena na svojo zadnjo pot. V sredo po beli nedelji se je pomikal veličasten mrtvaški sprevod z Rut doli proti Št. Janžu z vsepovsodi priljubljeno in spoštovano Julko z detetom. Morda ni bilo suhega očesa na pokopališču, ko se je g. dekan z v srce segajočimi besedami poslovil od rajne. Pokojna je bila svojčas čvrsta orlica ter veskozi vneta članica in sotrudnica našega izobraževalnega društva. Naj počiva v miru! Lapševi in Gašparjevi družini naše sožalje!

DRUŠTVENI VESTNIK

Št. Lipš. Cerkevna društva uprizorijo 13. majnika, kateri dan se bo praznoval materinski dan, sledeče igre: Za morčki, Klic božji in Prepirjiva soseda. Te igre se bodo ponovile 3. junija, na kvaterno nedeljo. Začele se bodo točno ob treh popoldne. Vsakikrat bo pred igro govor in na materinski dan tudi deklamacije.

Sele. Na občnem zboru „Katol. slov. izobraževalnega društva „Planina“ dne 1. aprila je društveni odbor podal poročilo o delovanju društva v preteklem letu. Društvo šteje 62 članov in članic. Sestanki so bili le 4, ker so poletne počitnice trajale predolgo v jesen. Zelo lepo je uspel Miklavžev popoldan z burkama „Junaki“ in „Brez zajutrka“ in nastopom miklavža. Odbor je imel 3 seje. Blagajniško poročilo kaže, da so vsi prejemki izdani za povečanje knjižnice. Knjižničarka poroča, da šteje knjižnica 834 knjig. Prihajalo je ponje 116 čitateljev (ker se knjige izposojajo tudi nečlanom), ki so si izposodili 1215 knjig, torej poprečno vsak po 10. Odbor je z malo spremembo ostal stari. Pohvalno je treba omeniti pevska zbora, moški in mešani, ki pridno sedelujeta pri sestankih in večjih prireditvah. Tudi treznostni krožek, ki se naslanja na društvo, še živi. V načrtu za bodoče poslovno leto je materinski dan in predavanja s skioptičnimi slikami. Mladina, okleni se društva

Vetrinj. (Miklova Zala.) Kakor doznavamo, bo igralo društvo „Zvezda“ majnika zopet „Miklovo Zalo“. Ne morem si kaj, da ne bi ob tej priliki spregovoril par besedi o tej igri v Hodišah. Videl sem „Miklovo Zalo“ že na treh različnih odrih, namreč v Št. Jakobu, v Št. Janžu in nazadnje v Hodišah. Vsa čast igralcem v Rožu, rešili so svoje vloge izvrstno, toda naj mi ne zamerijo, če povem, da se s hodiško „Miklovo Zalo“ ne more meriti noben oder. Naj navedem še izrek starega duhovnika, ki je bil tudi navzoč. Rekel je: Štirikrat sem že videl to igro, med tem tudi pri Trabesingerju, toda še nikoli mi ni šla tako k srcu kot v Hodišah. Sploh so vsi gledalci trdili, da je noben drug oder ne more uprizoriti tako pristno domače in naravno in vendar tako umetno. Priprosto ljudstvo sploh trdi, da niti pri Trabesingerju v Celovcu niso igrali tako lepo. Za vse vloge tako pripravnih oseb bi bilo res težko najti, posebno kar se tiče Zale, Almir, Tresoglava, Mirka, Davorina in strica Marka. Zato priporočamo vsem, ki te igre še niste videli, da si jo ogledate, zakaj ne bo vam žal.

GOSPODARSKI VESTNIK

Kako saditi krompir? Skušnje zadnjih let so pokazale, da je saditev celega krompirja v velikosti kurjega jajca najbolj uspešna. Prerezan krompir zgubi na moči in rajši gnije. Na neki grajščini so imeli to skušnjo: Debel celi krompir je dal na joho 174 metercentov. Debeli prerezan 105 mc. Srednje veliki, cel, 186 mc. Srednji prerezan 129 mc. Koristno je semen-skikrompir pustiti nekaj časa na toplejšem

Vabilo.

Hranilnice in posojilnica za Št. Štefan na Zili in okolico, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, bo imela dne 13. majnika 1928 pri „Korperju“ v Št. Štefanu v hranilničnih prostorih ob pol 11. uri dopoldne svoj

letni občni zbor

s sledečim sporedom:

1. Računski zaključek za leto 1927 in potrdilo letnega računa.
2. Sprejem novih združnikov.
3. Volitev novega odbora in dveh računskih pregledovalcev.
4. Razno.

Opomba. Ako bi v določenem času ne bilo zadostno število združnikov, se vrši pol ure pozneje zborovanje, ki je v smislu pravil sklepno brez ozira na število združnikov.

48

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

svetlem kraju, da ovne, ker požene potem močnejše korenine. Prereže naj se krompir na podelje nekaj časa pred saditvijo, da rana zaceli — dobi sivo kožo. V brazdo naj se vloži z rano spodaj, toraj na rano. Poznam gospodinjo, ki začne že o pustu in odreže vsakemu krompirju glavo za seme — tam kjer ima največ očes, ostali del pa porabi za krmo.

Tržne cene. Celovec, 26. IV. Živina: voli 1.10—1.30, plemenske krave 1.20 1.55, pitane krave 0.80—1, telice 1—1.20, pitani prašiči 2—2.30, plemenski 2.60—3 S za kg žive teže. Žito: pšenica 42, rž 40, ječmen 38, oves 36. ajda 36, koruza 35, graah 1.20, leča 1.40, fižol 60—64, krompir 15 g za kg. Sladko seno 14, kisló 8, slama 6 S za meterski stot. Zelje 1.20, goveje mast 6.80, čajno maslo 4.80, preka-jena slanina 4.50, svinjska mast 3.40, smetana sladka 4, kislá 2.80 S, mleko 46 g, jajce 15 g. Namizna jabolka 2, jabolka za kuho S 1.20 za kg. Deteljno seme 4 S.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Beograjski akademski zbor „Obilič“ je gostoval 29. aprila na Dunaju. — Štajerskim deželnim glavarjem je bil četrtič izvoljen dr. Rintelen. — Učenec nadaljevalne šole v Landecku je dobil od šolskega vodje zausnico, ker med poukom ni miróval. Tožbo učenca radi razžaljenja časti je sodišče zavrnilo, ker so učitelju na razpolago disciplinarna sredstva. — Amerika: Prepoved kajenja mladini izpod 18 let upeljejo v Los Angelesu v Kaliforniji. — Pri gozdnih požarih v New Jersey je zgorelo 4 oseb. V vzhodni Pensilvaniji ogroža požar številne vasi. — „Bremen“, ki je morala pristati na Greenly Islandi, vsled poškodb ni več za rabo. — Angleška: Leta 1927 je umrl na Angleškem vsled raznih nesreč na cestah 5329 ljudi in ranjenih je bilo 148.575. — Iz Londona poročajo, da je bilo zaradi eksplozije kotla na ribškem parniku „Manacia“ ubitih 7 oseb, 18 jih je pa utonilo. — Češkoslovaška: Češkoslovaški ministrski svet je sprejel pravila za šolo političnih ved. — Praški magistrat se noče ukloniti razsodbi najvišjega sodnega dvora glede sprejemanja in reševanja aktov v drugem nego češkoslovaškem jeziku. Isto metodo so porabljali pred vojno koroške oblasti in jo uporabljajo sedaj še v tem večji meri. — Kitajska: CV pokrajini Šantung vlada velika lakota. Tisoče oseb se izseljuje v Mandžurijo. Število izseljencev cenijo za na dva milijona. Vzrok lakote je predvsem slaba letina, vendar pa so jo povzročili tudi večni banditski napadi. — O priliki vstaje v Kingmenu zahodno od Hankaua so plenilske tople umorile 5000 oseb od 100.000 prebivalcev. — Italija: Po poročilih je bilo 100 nemških in talijanskih trgovcev iz južne Tirolske pri Mussoliniju, ki so izrazili zvestobo in udanost Italiji. — 560 oseb je bilo doslej v Milanu artiranih vsled atentata na kralja. 300 so jih zopet izpustili. — Ostale države: Za volitve v Nemčiji 20. maja je priglašanih 9000 kandidatov. — V Queenslandu v Avstraliji so nastali radi neprestanega deževja velikanske povodnji. — V Bruslju v Belgii je umrl ruski general Vrangl, ki je leta 1920 zbežal po porazu s svojo armado 150.000 mož na Balkan in Turčijo. Pokopan bo v ruski cerkvi v Beogradu. — Jugoslovanska narodna skupščina je dovolila Bolgariji 3 in Grčiji 2 milijona dinariev pomoči ponesrečencem po potresu. — Pisatelj France Bevk je bil izpuščen iz zapora in izgnan iz Trsta. — 25članski odbor je poslal vladi dopis, v katerem zahteva 13. mesečno plačo za državne uradnike. — V Avstriji se je leta 1927 priselilo 5104 oseb, iz Avstriji v prekomorske kraje pa 5339 izselilo.

Dunajski želodec. Gremij živinskih trgovcev objavlja, da je bilo lani prignano na živinski dunajski trg in prodano: 165.622 goved v vrednosti 160 milijonov S, 764.644 svinj v vrednosti 180 milijonov S, 181.455 telet v vrednosti 18.300.000 S, jagnjet, koz kozličkov in ovc 25.784 komadov v vrednosti 500.000 S.

Bratje in sestre ne spite!